

Současné výzvy v české historické geografii obrazem

Martina Hupková

martina.hupkova@seznam.cz

UK v Praze, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43, Praha 2

Letošní rok lze považovat za novodobý mezník vývoje historické geografie v Česku. Na jeho počátku vzniklo Výzkumné centrum historické geografie sdružující vědce z Historického ústavu Akademie věd ČR, v.v.i. a Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Druhým přelomem bylo srpnové hostitelství XV. mezinárodní konference historických geografů, v rámci které byla uvedena výstava *Historical Geographers in Czechia: Themes and Concepts*. Mezinárodní konference historických geografů se koná každé tři roky v různých částech světa. Letošní konference uskutečněná na pražském Albertově byla první, která se konala v postkomunistické zemi. Zúčastnilo se jí téměř 400 badatelů z celého světa.

První konferenční den, 6. srpen 2012, přinesl zahájení výstavy o současných výzvách v české historické geografii. Na vernisáži se úvodního slova ujal doc. Drbohlav a doc. Jeleček z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Široké spektrum historickogeografických témat ukázal zejména obrazovou formou soubor dvaceti dvou výstavních panelů vztahujících se k různým obdobím a problémům českých dějin od středověku po novověk. Byly rovněž představeny nejvýznamnější publikace a atlasy, které vznikly na poli českého historickogeografického výzkumu a představily se i mapové sbírky Univerzity Karlovy a Historického ústavu AV ČR, v.v.i. Protože byla výstava prezentována širokému mezinárodnímu publiku, byla zpracována v anglickém jazyce. Výstava byla ke zhlédnutí ve výstavních prostorách při Geografické knihovně Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze až do poloviny listopadu 2012.

Organizátoři výstavy ve složení dr. Chromý, dr. Kučera, doc. Jeleček, prof. Semotanová, dr. Hupková, dr. Novotná dali dohromady příspěvky 46 odborníků z celkem osmi institucí, zejména z hostitelské pražské Univerzity Karlovy, dále např. z Historického ústavu AV ČR, v.v.i., Masarykovy Univerzity v Brně, Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. Bylo patrné, že odpovědi na rozmanité otázky soužití společnosti a přírody, nyní i v minulosti, hledají historičtí geografové po celém Česku.

Cílem výstavy bylo přiblížit zejména rozličná aktuální témata českého historickogeografického výzkumu. Každý výstavní poster tak obsahoval úvodní představení výzkumného zaměření, jakož i výzkumného týmu a řešených projektů. Ukázky výstupů pak byly prezentovány obrazovou formou – schémata, grafy, odbornými mapami, tabulkami, fotografiemi i ukázkami např. webových aplikací.

Rada tabulek, grafů a komentářů představující výsledky dlouhodobých pozorování jevů zkoumaných historickými klimatologi a hydrologi objasnila z jakého důvodu je v Česku studována historie záplav, tornád a dlouhodobých klimatických změn. Poster prezentující projekt zaměřený zpřístupnění historických statistických a prostorových dat v prostředí GIS ukázal historický populační

vývoj a vývoj národnostní, jazykové, demografické a sociální struktury obyvatelstva prostřednictvím specializovaných map vzniklých díky digitalizaci dat z cenzů 1921–2011.

Široké pole výzkumu historické krajiny bylo ukázáno na panelech zaměřených na interdisciplinární studium historických parků a zahrad, role stromů v zemědělství, religiózní krajiny, odrazu války v krajině, změny osídlení v krajině. Mnohými postery se prolínaly termíny: krajina, identita a regiony. Historická geografie je na počátku třetího tisíciletí disciplínou, která může ovlivnit tvorbu i ochranu současné krajiny. Ukazuje souvislosti krajin současných a krajin minulých. Na základě poznané minulosti nás učí vnímat, poznávat a chápat pravidla dnes tak naléhavě potřebného vyváženého soužití člověka a přírody a soužití různých lidských kultur.

Výstavu doplňovaly panely o historii samotné české historické geografie, jejíž kořeny jsou hluboké a hlásí se k ní již minimálně pátá generace vědců, dále panely o České geografické společnosti a o nejvýznamnějších českých publikacích vzniklých na poli tohoto výzkumu: Akademickém atlase českých dějin, Historickém atlase měst (25 měst svazků) a Atlase krajiny Česka. Nejen zmíněná historickogeografická literatura byla na výstavě k vidění také v tištěné podobě. Dvě významné knihovny, Geografická knihovna PřF UK a Knihovna Historického ústavu AV ČR, ve kterých je možné do představené literatury nahlédnout se samy na výstavě prezentovaly postery. Výstavu uzavřel poster o vývoji Albertova a jeho okolí, který konfrontoval vzhled architektury a využití ploch několika lokalit na Albertově před dvěma stoletími se současnou situací a dal tak návštěvníkům výstavy možnost cestou domů pozorovat změny ve městě na vlastní oči.

Výstava mimo výše uvedeného také ukazuje, že vizuální dojem a prezentace samotných výstupů, ale i oboru jako celku by neměl zůstat opomenut. Zahájení výstavy zaznamenalo zpravodajství České televize a Český rozhlas.